

sosialurin

telf. 14720 . 11820

box 76, 3800 Tórshavn

Útgevandi: Føroya Javnaðarflokkur

Fyrirtaksstjóri: Tórfinn Smith

Bláðstjóri: Vilhelm Johannesen (ábyrgd)

Bláðmenn: Hogni Djurhuus

Jóhann Mortensen

Jan Müller

Lýsingar: Arne Thomsen

Uppseting: Sosialurin

Prent: Dimmalætting

Søguligt

LEYGARDAGIN avgreiddi tingið tey seinastu málini í hesum valskeiði. Løgmannsrøðan á ólavssøku er nú til umrøðu og síðani fer tingið heim.

TÁ VIT NÚ samanhalda úrslitini hjá landsstýrinum og tingmeirilutanum við ta samarbeiðsavtalu, sum gjørd varð millum teir triggjar flokkarnar, tá hetta landsstýri varð skipað, so sleggja vit, at øll tey málini, sum umrødd vórðu í samarbeiðsavtalanum, eru framd.

HETTA ER søgulig hending. Hóast tað er á fyrsta sinni, at ein samarbeiðsavtala millum politiskar flokkar í Føroyum er kunngjørd alment í fullum orðaljóði, so eru øll kortini vitandi um, at tey undanfarna landsstýri eisini hava havt samarbeiðsavtalu og at tað í ongum føri áður hevur eydnast at gjøgnumført nakra avtalu so langt sum hesa.

JAVNAÐARFLOKKURIN hevur alla orsök til at vera væl nøgdur við farna valskeiði. Politiska arbeiðið hjá landsstýrinum og tingmeirilutanum er farið fram í anda heima-stýrisslógarinnar. Og ongandi áður eru so stórir og týðandi partar av stevnumiðum javnaðarflokksins framdir í einum einstøkum valskeiði.

OG HÓAST allar teir trupulleikar, sum 200 tjórðinga búskaparligu økini hava velt fjarfiskiskapinum, so kunnu vit kortini ásanna, at ongandi áður hava føroyingar veitt meira enn í 1977. Vit hava økt munandi um veiðuna í egnum sjógvi og samstundis varðveitt so mikið á fjarfjarleiðum, at talan hevur verið um vøkstur í samlaða tonsatalinum.

RÁFISKAGRUNNURIN hevur megnað at avmarka prísfallið á ráfiski rættuliga munandi. Hóast dollarin er fallin og harvið prísurin á flaki, so er avreiðingarprísurin í Føroyum ikki fallin í sama mun. Fyri viku síðani høvdu vit eitt yvirlikt í blaðnum, sum sýndi, í hvussu stóran mun ráfiskagrunnurin stuðlar teimum ymisku prísunum.

HER ER VÆL stýrt undir torførum umstøðum.

Javnaðarflokkurin og hinir flokkarnir

Tað var í 1928 at javnaðarflokkurin á fyrsta sinni fekk umboð vald á lögting. Áðrenn tað vóru bert tveir flokkar á tingi. Tað vóru sambandsflokkurin og sjálvstýrisflokkurin. Tá í tíðini var tað utopi at tala um annað enn samband og sjálvstýri. Talan var um eina endaleysa togan millum sambandsflokkinn og sjálvstýrisflokkinn. Í hesi togan var bert pláss fyri einum spurningi. Nevniliga spurninginum um samband ella sjálvstýri.

Men javnaðarflokkurin legði til brots við einum nýggjum politikk. Flokkurin vildi reka praktiskan politikk. Hann vildi gera vart við og bota um tey út av lagi vánaligu sosialu viðurskiftini. Hann vildi skapa arbeiði til allar hendur á sjógvi og landi og virka fyri rættvisari úrtøku av arbeiðnum. Hann vildi somuleiðis virka fyri rættvisari býti av byrðunum. Javnaðarflokkurin vildi stutt sagt reka praktiskan økonomiskan politikk.

Í bardagaárunum og í tíðini beint eftir seinna heimsbardaga gjørdist spurningurin um samband ella loysing rættuliga á-

trokandi. Føroyingar stóðu í tveimum eins sterkum bólkum, har annar bólkurin vildi hava loysing og lýðveldi sett á stovn beinan vegin, meðan hin bólkurin vildi varðveita amtsstøðuna sum hon var. Javnaðarflokkurin var greiður yvir, at skuldu vit reka veruligan politikk í Føroyum, so var neyðugt at fáa hendan spurningin loystan. Flokkurin gekk tí á odda fyri at finna eina skilagóða loysn. Javnaðarflokkurin talaði fyri eina heimastýrisskipan, sum endaði við heimastýrisslóginum frá 1948, og flokkurin stóð eisini á odda í samráðingunum við dansku stjórnina um hesa skipan.

Tað var við ringum tannabiti at sambandsflokkurin lat javnaðarflokkinn draga seg við til at góðtaka heimastýrisslógin. Men sambandsflokkurin sá sær ongan annan útveg. Hann var noyddur úttan mun til um hann vildi ella ikki.

Heimastýrisskipanin hevur staðið sína roynd. Í Føroyum hevur framburður verið á øllum økjum hesi farna 30 árin. Í dag kunnu Føroyar roknaast í millum fremstu lond í

heiminum. Í dag eru Føroyar munandi betri fyr enn t.d. Island, ið valdi loysingarleiðina hjá fólka flokkinum, sum tjóðveldisflokkurin seinni hevur yvirtikið, og somuleiðis eru vit munandi betri fyr enn Grønland, ið hevur varðveitt amtsstøðuna hjá sambandsflokkinum upp til dagin í dag.

Tað var ikki loysingarleiðin vit gingu í 1948. Tað var heldur ikki sambandsleiðin. Gingu vit loysingarleiðina tá, høvdu vit í dag havt ta islendsku støðuna við lágu krónuvirði, lægri arbeiðslønnum og lægri avreiðingarprísnum enn vit hava. Gingu vit sambandsleiðina tá, høvdu vit í dag havt ta grønlandsku amtsstøðuna við einum tilfurskomnum samfelag í mun til okkara framkomna samfelag.

Men tað var javnaðarleiðin vit gingu, tá vit í 1948ingu heimastýrisslógin, sum síðani hevur verið karmurin um tað politiska arbeiði í Føroyum tey seinastu 30 árin, við tí úrsliti, at Føroyar eru eitt framkommið samfelag og telist millum fremstu vælferðarsamfelag í heiminum.

Longu frá fyrsta degi og eisini í tíðini beint eftir seinna heimsbardaga sýndi javnaðarflokkurin sín sterka vilja til at finna skilagóðar loysnir. Longu tá sýndi flokkurin sín sterka samráðingartilvili og sitt framúrskarandi samráðingarkynstur.

Og at javnaðarflokkurin er tann av flokkunum, sum hevur havt besta handalagið til at fáa nakað burtur úr undir heima-stýrisskipanini, hava vit nógv prógv fyri, men hetta fara vit at venda aftur til í komandi bløðum.

Øll tey, sum taka undir við, at heimastýrisslógin eisini í komandi árum skal verða karmurin um tað politiska arbeiði í Føroyum, soleiðis sum hon hevur verið tað í hesum og øðrum valskeiðum har javnaðarflokkurin hevur lutikið í leiðsluni av samfelagnum, fara á val og seta krossin við javnaðarflokkinn.

Ein atkvøða fyri javnaðarflokkinum er ein atkvøða fyri heimastýrisslógin.

viðmerkingar

Javnaðarflokkurin ikki broytt kós

Rimuliga verður tikið hvassilgari til orða uppundir val, enn tað vanliga verður gjørt. Tað er nú einaferð so.

Men tá tað bæði í tíð, og úrtíð og áhaldandi verður blakað út millum manna, at Javnaðarflokkurin í hesum valskeiðinum hevur lagt sín politikk um og er farin á eina heilt aðra kós, enn hann frammanundan fæddi, so er hetta sjálvsagt haldleyst mæn.

Javnaðarflokkurin hevur til seinasta valskeið altíð verið í samvinnu viðaðrar flokkar, tá hann hevur verið uppi í landsstýrissamgongu. Frammanundan var hann saman við Sambandsflokkinum og Sjálvstýrisflokkinum. Men Sambandsflokkurin hevur ikki vanliga valt at samvinna við Javnaðarflokkinn líka so litið sum hetta er hetta er vanligt hjá Sjálvstýrisflokkinum.

Sambandsflokkurin vrakaði Javnaðarflokkinn til fyrimums fyri Fólka flokkinn í 1950 og 1954. Sjálvstýrisflokkurin vrakaði Javnaðarflokkinn sum samarbeiðspartnari í 1954 og í 1962.

Øll henda ørvitistalan um at Javnaðarflokkurin hevur broytt politiska kós er stutt sagt reingjan av veruleikanum.

Vit vistu, hvussu støðan var eftir lögtingsvalið 1974. Teir samgongumøguleikar, har Javnaðarflokkurin var við í landsstýrinum vóru ikki stórir, tí Sambandsflokkurin tíðuliga og greitt segði seg ikki vilja hava samvinnu við Javnaðarflokkinn, um Javnaðarflokkurin fór at føra sín politikk.

Vit vita í dag, at henda samgonga hevur verið til gagns — hevur verið tann samgongan, sum best

tryggaði okkum vinnulíkindi á teimum økjum, sum nú einaferð kundu fást undir verandi umstøðum.

Umframt tað alstóra og neyðuga tilrættisleggjarararbeiði, sum hevur verið hetta valskeiðið á fiskivinnuøkjum okkara, eru skaptir øktir móguleikar fyri livi og vøstri í landinum, sum ongandi áður, ella sum ein av valevnum Sambandsflokksins, Egon Hansen, tekur til, at Sam-

bandsflokkurin er av teirri hugsan, at vit føroyingar liva í einum samfelag við rikum móguleikum, har einstaklingurin fær havi at velja sær tann form, hann ella hon ynskir at liva undir.

Formaður Sambandsflokksins sigur ein dag, at loysingin er komin nær sum ongandi, næsta dagin fortelur hann fólki, hvussu uppum akslar hetta landsstýrið hevur grýtt okkum undir í ríkisstudningi, so vit ikki nær námin er førir fyri at taka loysing. Øll vita vit, at tann at tann førði politikurin hevur skapt stórri móguleikar, tryggari støðu, stórri vælferð

BINGO: sosialinum

